

студентів з підготовки та проходження маршруту туру й виконання краєзнавчих, пошуково-краєзнавчих, пошуково-дослідницьких завдань; показано, що організацію туру можуть здійснити студенти спеціальності «Туризм» ПДТУ і що паломницький тур може інтегрувати в собі релігійну складову, спорт та активний відпочинок на природі, що в умовах невисоких матеріальних статків більшості населення регіону має важливе соціальне значення; визначено, що додатковою метою паломницьких турів може бути придбання туристичного досвіду, навчальні, пізнавальні та оздоровчі завдання [3,4].

Перелік літературних джерел

1. Бовсуновская А.Я. Сравнительная оценка дестинаций зон отдыха Донецкого Приазовья. / А.Я. Бовсуновская, С.Н. Голубничая, Г.А. Крапивина // Вісник ДІТБ, №8. – Донецьк: ДІТБ, 2004. – С. 121–127.
2. Борецька Н.П. Механізми прийняття рішень органами державного управління з розвитку туристсько-рекреаційних територій / Н.П. Борецька, Д.О. Баранов, Г.О. Крапивіна. - Донецьк: ТОВ «Східний видавничий дім», 2011. – 247 с.
3. Данильчук В.Ф. Математическая модель определения приоритетных для восстановления территорий и объектов / В.Ф. Данильчук, А.Я. Бовсуновская, Г.А. Крапивина // Вісник ДІТБ, №8. – Донецьк: ДІТБ, 2004. – С. 32–39.
4. Кузьменко А.В. Состав и структура дестинаций на побережье Азовского моря Донецкой области. / А.В. Кузьменко, В.Ф. Данильчук // Вісник ДІТБ. - Донецьк, ДІТБ, 2002. – №6. – С. 277–285.
5. Фокін С. П. Туризмолігічні аспекти спортивного туризму. / <http://ecobio.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/viewFile/3002/2939>

Кураш Аня
Студентка
Дворник Інна
к.е.н., асистент

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»,
м. Ніжин, Україна

ІНДЕКС ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ В ОЦІНЦІ ДОБРОБУТУ УКРАЇНИ

За сучасних умов, поряд з економічним зростанням, людський розвиток є одним з найважливіших індикаторів розвитку держави. У ХХ ст. науково доведено, що соціальні фактори мають визначальний вплив на економічне зростання, що спричинило низку нових досліджень у сфері людського розвитку. На шляху до євроінтеграції й реформування економічної та соціальної сфер дуже важливо визначити пріоритетні напрями для подальшого розвитку України. Саме аналіз основних показників людського розвитку дасть змогу виявити слабкі місця національної економіки, зокрема визначити першочергові потреби суспільства як об'єкта і предмета розвитку економіки та виділити основні групи країн, на чий досвід слід орієнтуватися при прийнятті рішень, що й обумовлює актуальність теми дослідження [4].

Вимірювання людського розвитку бере свій початок з 90-х років ХХ ст., коли експертами ООН у доповіді “Концепція та вимір людського розвитку” була сформульована концепція людського розвитку. У її формулюванні сконцентровано ідеї про те, що розвиток – це процес, у центрі якого перебуває людина. У цій доповіді було введено у публічний обіг Індекс розвитку людського потенціалу (або людського розвитку), основними складовими якого визначено такі показники:

- середня тривалість життя при народженні;
- індекс освіти (рівень грамотності дорослого населення країни і сукупна частка учнів та студентів);

– рівень життя (оцінений через ВВП на душу населення при паритеті купівельної спроможності в доларах США) [3].

Відтоді міжнародний індекс публікується щороку в доповідях про розвиток людського потенціалу. Основне призначення Індексу – порівняння між країнами за узагальнюючою характеристикою розвитку. Результати показують рівень прогресу країн у процесах розвитку, основні досягнення, недоліки та, найважливіше, проблеми, які вимагають негайного розв'язання [5].

В Україні значний внесок у розробку і вдосконалення національної методології вимірювання людського розвитку зробили О. Власюк, О. Гладун, І. Гнибіденко, О. Грішнова, С. Пирожков, Е. Лібанова, О. Новікова, У. Садова.

За даними 2016 року індекс людського розвитку в Україні становить 0,743. Вона посідає 84-те місце серед 188 країн і територій. У 2015 році Україна була на 81-му місці. Позитивним є те, що Україна залишається серед країн з високим рівнем людського розвитку і поліпшила деякі показники, наприклад, тривалість часу навчання. Проте є і негативні аспекти: Україна втратила кілька позицій у рейтингу і тепер її місце — одне з найнижчих серед країн регіону та Європи [2].

Основний висновок з цього річної доповіді полягає у тому, що майже в кожній країні окремі категорії населення більш соціально незахищені за інші. Це можуть бути жінки і дівчата, жителі сільської місцевості, люди з інвалідністю, представники національних меншин, корінних народів, мігранти та біженці, люди похилого віку. Їх незахищеність багаторівнева. Існує висока вірогідність, що діти, які народжуються у соціально незахищених сім'ях, залишатимуться незахищеними протягом усього життя. В окремих країнах жінки досі мусять отримувати згоду своїх чоловіків на те, щоб працювати [2].

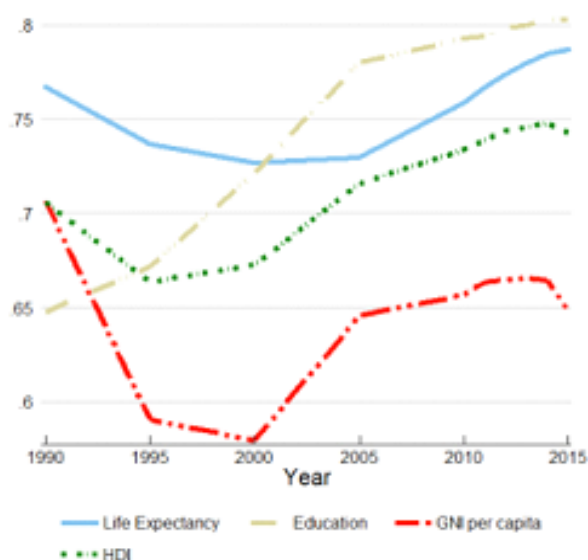

Рис. 1. Динаміка складових ІЛР України, 1990-2015 рр.

Однак щодо України найбільш песимістичні результати стосуються рівня життя. Хоча протягом 1990-2015 років загальне значення ІЛР України зросло на 5,2%, зараз валовий національний дохід (ВНД) нижчий, ніж на початку 1990-х років, коли було вперше проведено оцінку рівня людського розвитку.

Протягом 1990-2015 років очікувана тривалість життя при народженні зросла на 1,3 роки, очікувана тривалість навчання – на 2,9 роки, середня кількість років навчання — на 2,2 роки, але ВНД на душу населення впав на 31,9%. На рис. 1 видно, що нема жодної сфери, у якій результати України погіршилися б настільки сильно, як за показником ВНД [1].

Цей показник є найнижчим і в порівнянні України з іншими країнами регіону. Якщо в інших сферах показники України приблизно

однакові з рейтингами інших країн подібного розміру та рівня розвитку або навіть кращі за них, то за показником ВНД Україна найбільше відстає від інших європейських країн.

Таблиця 1.

Аналіз ІЛР

Країна	Значення ІЛР	Рейтинг за ІЛР	Очікувана тривалість життя	Очікувана кількість років навчання	ВНД на душу населення за ПКС

**Міжнародна науково-практична конференція
«Сучасна соціально-економічна система: парадигма, завдання і тенденції»**

Польща	0,855	36	77,6	16,4	24,117
Росія	0,804	49	70,3	15,0	23,286
Білорусь	0,796	52	71,5	15,7	15,629
Грузія	0,769	70	75,0	13,9	8,856
Туреччина	0,767	71	75,5	14,6	18,705
Україна	0,743	84	71,1	15,3	7,361
Вірменія	0,743	84	74,9	12,7	8,189
Молдова	0,699	107	71,7	11,8	5,026
Європа, Центр. Азія	0,756	—	72,6	13,9	12,862

Отже, поки країни з подібними умовами та проблемами, які має Україна, поступово рухаються вперед та підвищують свій ВНД, потенціал людського розвитку в Україні використовується недостатньо, а розрив з іншими країнами зберігається.

Визнаючи важливість усіх інших складових Індексу людського розвитку, слід підкреслити, що саме економічний розвиток і справедливий розподіл ресурсів може найбільше сприяти підвищенню місця країни у рейтингу людського розвитку. Рецепт для цього добре відомий: Україна потребує сприятливого інвестиційного клімату, чесної судової системи, реальної боротьби з корупцією та інших реформ, про які говорять міжнародні донори та які визначені в угоді про асоціацію з ЄС.

Отже, від рівня розвитку людського потенціалу залежить соціально- економічний рівень держави. Таким чином, держава повинна дбати про добробут людей, збільшувати їхні доходи, захищати їхні права, робити більш комфортними умови для праці та життя. Це дозволить кожному українцю бути задоволеним своїм життям, а Україні зайняти достойне місце на міжнародній арені.

Список використаної літератури

1. Rapport mondial sur le développement humain 2007/2008. Édité pour le Programme des Nations Unies pour le développement. - 382 p.
2. Індекс розвитку людського потенціалу 2016 (рейтинг України) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://infolight.org.ua/content/indexrozvitku-lyudskogo-potencialu-2013-reyting-ukrayini>
3. Колеснікова К. Чи рухатиметься Україна «південним» шляхом?: [проблеми розвитку людства] [Текст] / К. Колеснікова // Вісник Пенсійного фонду України. – 2013. - №6. – С. 36-37
4. Макарова О.В., Сариогло В.Г., Терещенко Г.І. та ін. Якість інформаційного забезпечення соціальної політики : моногр. ; [за ред. Е.М. Лібанової]. – К. : Дух і Літера, 2010. – 248 с.
5. Ревенко А Чому Україна опинилася на 78-му місці у світовому індексі людського розвитку [Електронний ресурс] /А. Ревенько // Дзеркало тижня. - № 37 (565). – 24-30 вересня 2005. Режим доступу: <http://www.dt.ua/2000/2020/51317/>

Ланченко Євгеній

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ДЕМОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ НА СЕЛІ